

Försvarsutskottets yttrande 2018/19:FöU1y

En strategi för svensk rymdverksamhet

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet beslutade den 11 oktober 2018 att ge försvarsutskottet tillfälle att senast den 25 oktober yttra sig över skrivelse 2017/18:259 En strategi för svensk rymdverksamhet och följdmotionerna i de delar som skulle kunna beröra utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till strategiska mål och insatser kopplade till försvarspolitik och samhällets krisberedskap som de beskrivs i skrivelsen. Utskottet gör därmed bedömningen att följdmotionerna inte berör utskottets beredningsområde i direkt mening.

Utskottet ger sammantaget stöd åt vad regeringen anför i sin skrivelse och anser att utbildningsutskottet bör föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen presenterar regeringen en nationell strategi för svensk rymdverksamhet med långsiktiga strategiska mål för att stärka denna och de insatser som regeringen avser att genomföra för att arbeta mot målen. Enligt skrivelsen bör rymdverksamhet bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där nyttan för samhället står i centrum samtidigt som Sveriges säkerhet säkerställs. Verksamheten bör baseras på en stark rymdindustri och rymdforskning av hög kvalitet så att Sverige kan fortsätta att vara en stark rymdnation, anför regeringen.

De strategiska mål och insatser som har särskild bäring på försvarsutskottets beredningsansvar handlar om följande övergripande områden, i enlighet med ett för utskottets del relevant urval av regeringens egna rubriker i skrivelsen:

- Internationell samverkan för ett fredligt och hållbart nyttjande av rymden
- Rymddata används i hela samhället
- Sveriges säkerhet och andra utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intressen måste beaktas i rymdverksamhet
- Samhällskritisk infrastruktur behöver skyddas
- En stark rymdindustri bidrar till svensk konkurrenskraft
- Verksamheten på Esrange bör fortsätta drivas och utvecklas.

Motionerna

Sex följdmotioner har inkommit med anledning av skrivelsen: 2017/18:4190 (L), 2017/18:4192 (L), 2017/18:4193 (V), 2017/18:4194 (KD), 2017/18:4195 (C), och 2017/18:4196 (M). Dessa behandlar i huvudsak uppföljnings- och utvärderingsfrågor, finansiella och juridiska frågor samt frågor om utrikespolitik, personlig integritet och resor till planeten Mars.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att utvecklingen av frågor kopplade till rymden kan innebära både möjligheter och utmaningar för Sverige. Som regeringen uttrycker det i skrivelsen bör nyttan för samhället stå i centrum för utvecklingen. I det sammanhanget vill utskottet understryka vad regeringen anför om vikten av att hålla rymden tillgänglig för alla, förhindra att där utplaceras vapen och motverka att den blir till en arena för konflikter.

Utskottet anför att det man tidigare uttryckt om rymdfrågor i samband med Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2017 (KOM(2016) 710, ytr. 2016/17:FöU2y) och kommissionens rymdstrategi för Europa (KOM(2016) 705, ytr. 2016/17:FöU3y) äger giltighet även när en strategi för svensk rymdverksamhet diskuteras.

Ur utskottets perspektiv innebär de nya hot som växer fram på rymdområdet – bl.a. förekomsten av rymdskrot, solstormars effekter, cybersäkerhetshot och andra säkerhetsrelaterade hot, t.ex. militariseringen av rymden – att det fortfarande är viktigt att försöka skapa synergier mellan civila och försvarsrelaterade tillämpningar och att göra det mesta möjliga av sina tillgångar för att tillgodose nationella säkerhetsintressen, inklusive de som handlar om den egna militära förmågan.

Det är även viktigt att utveckla rymdområdet för andra behov kopplade till samhällets civila krisberedskap, t.ex. att kunna tillägna sig data från olika rymdsystem för att öka förmågan att förebygga och hantera naturkatastrofer och för att bättre kunna övervaka sjö- och havsområden.

Sammantaget välkomnar utskottet därför den strategi för svensk rymdverksamhet som har tagits fram med konkreta mål och insatser, och ger stöd åt regeringens ståndpunkt att Sverige ska fortsätta att arbeta aktivt med frågan i internationella organ och prioritera medverkan i internationella samarbeten. Utskottet förutsätter att regeringen med jämna mellanrum följer upp strategin också ur ett försvarspolitiskt hänseende.

Utskottet ser därmed också positivt på att det viktiga utvecklingsarbete som påbörjades i och med Rymdutredningen och dess betänkande En rymdstrategi för nytta och tillväxt (SOU 2015:75) nu går vidare.

Eftersom utskottet anser att följdmotionerna inte i direkt mening berör frågor inom försvarsutskottets beredningsområde lämnas dessa okommenterade inom ramen för detta yttrande.

Utskottet vill i sammanhanget understryka att då arbetet med rymdfrågor fortsätter att utvecklas inom EU är det viktigt att det fortsatta svenska arbetet bedrivs i samklang med denna utveckling som också har ett samband med målen för den europeiska försvarsplanen. Regeringen har i faktapromemoria 2017/18:FPM154 presenterat sin syn på kommissionens förordningsförslag från juni 2018 om ett rymdprogram för unionen (COM(2018) 447). Regeringen anser i grunden att det är bra med ett förslag om att skapa ett enda rymdprogram med ett samlat regelverk för alla EU:s rymdsatsningar för att undvika en fragmentisering av området på europeisk nivå. Utskottet ser positivt på vad regeringen anför i frågan.

Utskottet vill dessutom framhålla vikten av att regeringen fullföljer sina intentioner att verka för att den föreslagna förordningens säkerhetsbestämmelser inte utmynnar i en inskränkning av det område där medlemsstaterna har exklusiv kompetens med anledning av nationell säkerhet samt att budgetrestringer eftersträvas i arbetet.

Utskottet har i övrigt inget att anföra med anledning av skrivelsen.

Stockholm den 25 oktober 2018

På försvarsutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Beatrice Ask (M), Paula Holmqvist (S), Jan R Andersson (M), Roger Richtoff (SD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Pål Jonson (M), Josef Fransson (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Allan Widman (L), Caroline Nordengrip (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Alexandra Anstrell (M) och Marie Axelsson (S).